

T.C.
İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Roma Hukuku Ara sınavı 13.1.2016
(Örgün Öğretim)
Tek no'lu öğrenciler

NOT: SINAV SÜRESİ 75 DAKİKADIR. CEVAPLAR OKUNAKLI, KISA VE GEREKÇELİ OLACAKTIR. CEVAPLAR AYRILAN BOŞLUKLARA YAZILACAK OLUP, EK CEVAP KAĞIDI VERİLMEYECEKTİR. TÜKENMEZ KALEM KULLANILACAKTIR. BAŞARILAR...

Olay I

A, müstakbel eşi E ile yaşamak üzere yakın dostu D'den 10 000 sesters karşılığında bir ev satın almış, ancak ailesinin evliliğini onaylamaması üzerine satın aldığı evi satmış gibi göstererek gerçekte E'ye bağışlamıştır. Bir süre sonra A, kulaklarının ağır işitmesi sebebiyle satın aldığını sandığı evin aslında kendisine on yılığına kiralanmış olduğunu öğrenmiştir.

Soru 1: A ile E arasında kurulan hukuki ilişki geçerli midir? Neden? (20 p)

A ile E arasında kurulan satış sözleşmesi muvazaa sebebiyle geçerli değildir. Muvazaa, bir sözleşmenin taraflarının üçüncü kişileri aldatmak amacıyla aralarında yaptıkları sözleşmenin hüküm doğurmayacağı hususunda aralarında anlaşmalarıdır. Hukuk düzenin muvazaalı işlemi dürüstlük kurallarına aykırı bularak geçerli saymamıştır. Bu sebeple A ile E arasındaki görünürde işlem olan satış geçerli değildir. Zira buradaki iradeler gerçek değildir, taraflar bu sözleşmeden gerçekten bir borç ya da alacak doğmasını istememişlerdir. Tarafların gerçek ve ortak iradeleri sözleşmenin hüküm doğurmamasına yöneliktir. Buna karşılık taraflar aralarında gizli işlem olan bağışlama sözleşmesi yapmışlardır. Bu sebeple olayda nispi muvazaa vardır. Görünürdeki işlemin arkasına saklanmış olan bağışlama muvazaalı değildir, zira tarafların gerçek ve ortak iradeleri bu işlemin hüküm doğurması yönündedir. Görünürde işlem olan satış muvazaa sebebiyle kesin hükümsüzdür. Gizli işlem olan bağışlama ise kendi geçerlilik koşullarını taşıyorsa geçerlidir.

Soru 2: A ile D arasındaki hukuki ilişkide, kulakları ağır işittiği için, A'nın satın aldığını sandığı evin aslında kendisine on yılığına kiralandığını öğrenmesinin hukuki ilişkisinin geçerliliğine bir etkisi var mıdır? Roma ve Türk hukukları açısından ayrı ayrı değerlendiriniz. (20 P)

A ile D arasındaki hukuki işlem, hukuki işlemin niteliğindeki hataya düşülmesi nedeniyle geçersiz olmuştur. A'nın kulakları ağır işittiği için satın aldığı evin aslında kendisine kiralandığını öğrenmesi hukuki işlemin niteliğinde bir hata olduğunu gösterir. Hata, irade ile beyan arasındaki kasti olmayan uyumsuzluktur. Olayda beyan hatası vardır. Beyan hataları; sözleşmenin konusunda, niteliğinde, miktarında veya taraflarında olabilir. Zira tarafların iradeleri uyusmamıştır. Burada hukuki işlemin niteliğinde esaslı bir hata hali vardır. Roma hukukunda hata halinde irade teorisi uyarınca hareket edilmiş, esaslı hata hallerinde sözleşmenin geçerli olarak kurulmadığı kabul edilmiştir. Bu sebeple A ile D arasındaki satış Roma hukuku uyarınca geçerli değildir.

Türk hukukunda ise esaslı hata hallerinde işlem geçerli olarak kabul edilmiştir. Hata halinde hataya düne tarafa iptal hakkı tanınmıştır. Buna göre A iptal hakkını hatayı öğrendiği tarihten itibaren bir yıl içinde kullanarak işlemi hükümsüz kılabilir. İptal yenilik doğuran bir hak olarak geçmişse etkili olup işlemi baştan itibaren geçersiz kılar. Eğer iptal hakkı kullanılmaz ya da süre geçirilmiş olursa A ile D arasındaki satış işlemi geçerli olarak hükümlerini doğurmaya devam eder.

Soru 3: Evin maliki kimdir? Bu olayda kim, kime karşı, hangi davaları açabilir? Gerekçeli olarak belirtiniz. (20 P)

Olayda evin maliki halen D'dir. Zira Roma hukukunda hata halinde işlem geçerli olarak kabul edilmediğinden, yapılan satış ve devir işlemi geçersiz olmuştur, mülkiyet A'ya geçmemiştir. A, malik olamadığı için daha sonra yaptığı E'ye olan bağışlama işlemi de geçersiz olmuştur. Zira A ile E arasındaki bağışlama işlemi muvazaalı olmadığı için kendi geçerlilik koşullarını taşıması kaydıyla geçerlidir; ancak bağışlama bir tasarrufi işlem olup işlemin geçerli olması için tasarruf yetkisine de ihtiyaç vardır. Oysa A

mülkiyeti D'den devralamamış, malik olamamıştır, bu durumda A'nın E ile yaptığı bağışlama da geçersiz olur ve mülkiyet E'ye geçmez. Evin maliki halen D'dir ve buna dayanarak D, E'ye rei vindicatio davası açarak evin zilyetliğini geri alır.

Bu durumda A, ödediği 10 000 sestersi sebepsiz zenginleşme davası ile D'den geri isteyebilir. Zira A ile D arasındaki hukuki ilişki hata sebebiyle geçersizdir, D'ye ödenen 10 000 sesters D'nin malvarlığında haksız bir zenginleşmedir.

Olay II

A, Roma'ya censor olarak tayin edilmiş, kutlama için verilen partide içkiyi fazla kaçıran B, arkadaşları ile şakalaşırken, A'nın istediği pahalı at arabasını ödül olarak bağışlamayı söz vermiştir.

Soru 1: A ile B arasındaki geçerli bir hukuki ilişki kurulmuş mudur? Neden? Roma ve Türk hukukları açısından ayrı ayrı değerlendiriniz. (10 P)

A ile B arasında hukuki ilişki geçerli olarak kurulmamıştır. Zira burada B'nin beyanı şaka olup gerçek bir irade beyanı değildir. Bu sebeple şaka beyanları Roma hukuk düzeninde tanınmamıştır, bu sebeple B'nin A'ya yaptığı bağışlama vaadi geçerli değildir. Türk hukukunda ise şaka beyanları güven teorisi ışığında yorumlanmakta olup, eğer karşı taraf bu beyana güvenmekte haklı ise işlem geçerli olur.

Soru 2: Eğer A, B'nin bu vaadi üzerine ertesi sabah hemen gidip arabayı C'den satın alsaydı ve parasının da B tarafından ödeneceğini söyleseydi; C, satış bedelini B'den talep edebilir miydi? Neden? (10 P)

C, satış bedelini B'den isteyemez, zira Roma hukukunda borç doğuran işlem olan stipulatio A ile C arasındadır, dolayısıyla sözleşmeden doğan borç ve haklar A ile C üzerinde doğmuştur. Sözleşmenin nispiyeti ilkesi gereği C satış bedelini B'den değil, A'dan isteyebilir.

Metin Sorusu

Romalıların hukuk kavramına verdikleri anlamı günümüz modern hukuklarını da göz önünde bulundurarak tartışınız. (20 p)

Bu soru yorum ve tartışma sorusu olduğu için yorumların içeriğine göre değerlendirme yapılacaktır.